

DWIE KRÓLOWE BLISKO ŻYŁY, LECZ SIĘ BARDZO NIE LUBIŁY. Bona Sforza i Barbara Radziwiłłówna. (scenariusz)

Grupa wiekowa: uczniowie klas III-IV

Czas trwania: 45-60 min. (w zależności od wieku uczestników).

Wprowadzenie:

- Prowadzący wprowadza uczniów w temat, informując, że dziś zajmować się będą tematem dwóch słynnych władczyń (Bona Sforza i Barbara Radziwiłłówna, które połączyła postać Zygmunta Augusta – syna i męża).
- Zapisanie tematu zajęć.
- Zapisanie dużymi cyframi dat, w których żyły królowe (Bona 1494-1557, Barbara Radziwiłłówna ok 1520-1551), wspólnie z uczniami obliczamy, ile mniej więcej lat temu żyły (ok 500 lat temu), ile to wieków (5 wieków).

Praca z pojęciami i skojarzeniami:

Prowadzący zapisuje na tablicy wybrane pojęcia, wspólnie z grupą wyjaśnia ich znaczenie na zasadzie burzy mózgów. Wyszukujemy też skojarzenia:

- teściowa (skojarzenia np. kawały o teściowych, ukochana babcia),
- synowa (skojarzenia np. gościnnie, potulna, złośliwa),
- spadek (skojarzenia np. bogactwo, skarb, szczęście),
- wdowa (skojarzenia np. „czarna wdowa”, samotna, smutna),
- koronacja (skojarzenia np. tron, berło, król, władza, fanfary),
- reforma (skojarzenia np. praca, zmiany, ulepszenia, komplikacje).

Celem ćwiczenia jest wypracowanie z uczestnikami gruntu dla pełnego zrozumienia poruszanej tematyki, a także poszerzenie i utrwalenie wiedzy oraz słownictwa.

DWIE KRÓLOWE BLISKO ŻYŁY, LECZ SIĘ BARDZO NIE LUBIŁY. Bona Sforza i Barbara Radziwiłłówna. (scenariusz)

Praca w grupach – infografika:

Uczestnicy warsztatów dzielą się na dwie grupy. Każda z grup pracuje ze swoim wierszem na temat wybranej królowej. Tekst jest przeczytany na głos w danej grupie przez dzieci, albo przez nauczyciela (w grupach młodszych).

Następnie członkowie danej grupy na dużym kartonie wspólnie mają stworzyć infografikę. Nauczyciel dostarcza wydrukowaną podobiznę królowej (Bony lub Barbary), którą dzieci wycinają, wklejają w centralnym miejscu kartonu (mogą ją pokolorować). Następnie zapisują imię i nazwisko królowej, a potem otaczają go ilustracjami, grafikami, emotikonami, które według nich opowiadają o poznanej postaci.

GRAFIKI TWARZY DO POBRANIA:

- Bona <https://lovekrolowe.pl/queen/14>
- Barbara Radziwiłłówna <https://lovekrolowe.pl/queen/13>

TEKST GRUPA I:

BONA SFORZA

Urodziła się w lutym w pewnym włoskim mieście,
zdolna, blond panienczka z niej była – uwierzcie.
Matmy i geografii się chętnie uczyła,
po łacinie, hiszpańsku z łatwością mówiła.

Przyjechała do Polski, królową została.
Na Wawelu wraz z mężem, Zygmuntem, mieszkała.
Modę nową przyniosła – suknie z dekoltami,
zachwycała też wszystkich włoskimi daniami.

Makarony i wina, i warzyw tak wiele:
por, brokuł, pomidory, marchewka i seler.
Nazwano więc włoszczyzną zestaw jarzynowy,
skradł szybko serca dworzan ten jadłospis nowy.

Kochała instrumenty i bale z maskami,
miała dworską kapelę, balet z tancerzami.
Wprowadzała reformy, dbała o przyrodę
z ekologią pierwsza zaczęła przygodę.

Jej syn, następna tronu – to Zygmunt August znany,
był oczkiem w głowie mamy, na króla wychowany.
Zakochał się w Barbarze, czym wściekłość wzbudził Bony
do Bari wyjechała, z dala od syna żony.

DWIE KRÓLOWE BLISKO ŻYŁY, LECZ SIĘ BARDZO NIE LUBIŁY. Bona Sforza i Barbara Radziwiłłówna. (scenariusz)

TEKST GRUPA II:

BARBARA RADZIWIŁŁÓWNA

W stolicy Litwy - Wilnie, 6 grudnia, w zimie,
na świat przyszła Basieńka, co w Polsce wnet zasłynię.
Uczyła się języków: włoskiego i łaciny,
a przy decyzjach ważnych słuchała się rodziny.

Tato jej wybrał męża, starszego bardzo pana,
więc szybko owdowiała, została Basia sama.
Po mężu dom, pieniądze – dla państwa oddać miała,
by walczyć o swój spadek, do króla napisała.

Przyjechał Zygmunt August, król Polski, ważny wielce
miał znaleźć rozwiązanie, a zgubił własne serce.
Miał z Basią wspólne hobby: psy, koty, tańcowanie,
strzelała też z muszkietu, gdy szli na polowanie.

Król gniew wywołał matki, i szlachty, i narodu,
bo dama, chociaż piękna, nie z królewskiego rodu.
Lecz miłość zwyciężyła i koronował Basię,
niestety wielka słabość dopadła ją w tym czasie.

Choć zdrowo jadła: ryby, cytrusy i warzywa,
nie mogła wciąż zająć w ciążę i była nieszczęśliwa.
Zmęczyła ją choroba - na ciele dziwne rany,
do chwil ostatnich przy niej był Zygmunt ukochany.

Prezentacja:

Przygotowane w grupach infografiki zostaną zaprezentowane przez każdą z grup pozostałym uczestnikom warsztatów. Na bazie infografik członkowie grupy konstruują wypowiedź, w której opowiadają o swojej postaci, wyszczególniając ciekawostki i szczegóły z jego życia z pomocą nauczyciela.

DWIE KRÓLOWE BLISKO ŻYŁY, LECZ SIĘ BARDZO NIE LUBIŁY. Bona Sforza i Barbara Radziwiłłówna. (scenariusz)

Utrwalamy przez zabawę:

Prowadząc warsztaty przygotowuje dwie grupy do gry w Kalambury, dodatkiem będzie kostka do gry.

Każda z grup przedstawi po 3 hasła (naprzemiennie). Reprezentant każdego zespołu podchodzi do nauczyciela i losuje kartkę z hasłem, które prezentuje dla drużyny przeciwnej. Może rysować na tablicy, pokazywać, nie wolno mówić. Zanim jednak zacznie pokazywać, grupa odgadująca, rzuca kostką i w zależności od tego, ile oczek wypadnie, nauczyciel zapisuje na tablicy liczbę liter z hasła odpowiadającą liczbie oczek na kostce. (podpowiedź i element angażujący)

Na przykład:

hasło: włoszczyzna

liczba oczek wyrzuconych na kostce: 4

zapis na tablicy: włos...

HASŁA dla drużyny Bona Sforza:

- włoszczyzna
- włoskie słońce
- ekologia

HASŁA dla drużyny Barbara Radziwiłłówna:

- koronacja
- ryby i cytrusy
- muszkiet

Utrwalenie wiedzy w zgadywankach:

Po zakończonej prezentacji nauczyciel prezentuje serię zgadywanek – która stanowi formę utrwalenia zdobytej wiedzy.

- Na instrumentach przeróżnych grała, orkiestrę dworską wręcz uwielbiała.
- Jeden „August”, drugi „Stary”, jakie jest imię królów z tej pary?
- Słońce, oliwki i makarony, kraj pochodzenia królowej Bony...
- W zamku teściowa, synowa blisko, a jak nazywa się to zamczysko?
- Choć to był rarytas wielkie, wołała cytrusy niżli cukierki.
- Bona, Barbara – znasz damy owe, jakie języki znały królowe?
- Włoskie smaki wprowadzała, jakimi warzywami dwór swój zachwycała?
- Nie była królową ani księżniczką, ale króla rozkochała i królową wnet została.
- Zwierzaki Basia uwielbiała, jakie stworzenia hodowała?

DWIE KRÓLOWE BLISKO ŻYŁY, LECZ SIĘ BARDZO NIE LUBIŁY. Bona Sforza i Barbara Radziwiłłówna. (scenariusz)

Łączenie informacji:

Uczestnicy warsztatów mają za zadanie przyporządkować do królowych odpowiednie elementy:

- A) miasto - kraj (Wilno - Litwa / Bari - Włochy).
- B) rodzina (miała jednego syna / nie miała dzieci).
- C) zainteresowania (ekologia i polityka / zwierzęta i taniec).
- D) ciekawostka (strzelanie z muszkietu / suknie z dekoltem).
- E) wolny czas (bale maskowe / psy i koty).

Wzór:

BONA SFORZA
Bari - Włochy
miała jednego syna
moda i polityka
suknie z dekoltem
bale maskowe

Czytamy ze zrozumieniem i redagujemy:

Każda z grup otrzymuje oryginalny fragment historycznego tekstu. Zadaniem grupy jest próba przeczytania, zrozumienia, a następnie zredagowania tekstów.

Teksty historyczne załączone na końcu scenariusza.

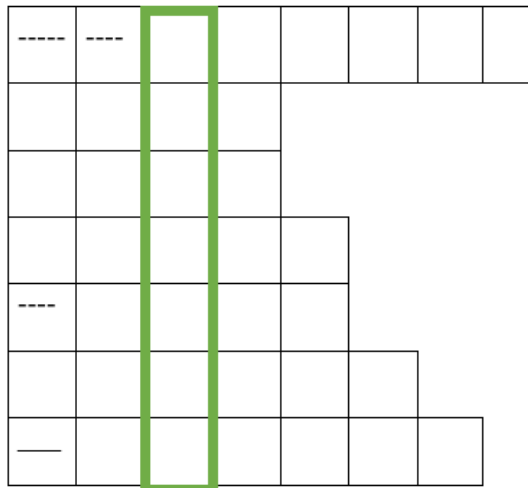
Grupa Barbary Radziwiłłówny – fragment listu Barbary do króla należy opracować i przepisać w formie współczesnego listu z zachowaniem sensu i treści oryginału. Następnie grupa prezentuje przygotowane przez siebie opracowanie listu w wersji współczesnej.

Grupa Bony Sforzy – fragmenty historycznych tekstów, w tym żartobliwego tekstu Mikołaja Reja na temat Bony i jej syna należy opracować w formie krótkiej notki do zamieszczenia we współczesnym szkolnym podręczniku, a następnie zaprezentować przygotowany materiał.

DWIE KRÓLOWE BLISKO ŻYŁY, LECZ SIĘ BARDZO NIE LUBIŁY. Bona Sforza i Barbara Radziwiłłówna. (scenariusz)

Krzyżówka:

1. Grała na dworze Bony, królowa sprowadzała do niej wybitnych muzyków. (kapela)
2. Bona wróciła do tego włoskiego miasta, kiedy jej syn ożenił się z Barbarą Radziwiłłówną. (Bari)
3. Otoczenie królewskie, mieszkańcy zamku. (dwór)
4. Urodziła się w tym mieście Barbara Radziwiłłówna. (Wilno)
5. Barbara uwielbiała te zwierzęta. (koty)
6. Zajmowali się wycinką puszczy, Bona wprowadziła w ich pracy ekologiczne reformy, by nie niszczyli lasu. (drwale)
7. Barbara dzieliła tę pasję z królem Zygmuntem Augustem. (taniec)

Załączniki:

Fragment listu Barbary do Zygmunta Augusta

Najjaśniejszy miłościwy królu, panie a panie mój miłościwy!
Waszej królewskiej mości swemu miłościwemu panu pokornie dziękuję, iżes mię najmniejszej służebnicy swej wasza królewska mość mój miłościwy pan raczył dać znać przez list swój o zdrowiu waszej królewskiej mości natenczas fortunem, co ja sługa waszej królewskiej mości rada słyszę i to sobie ważę nad wszystkie pociechy na świecie (...)

A przeto o to pana Boga ustawicznie proszą i prosić nie przestanę, abych ja łaskę waszej królewskiej mości mogła i umiała wiecznie zasługiwać, wedle woli i myśli waszej królewskiej mości swego miłościwego pana, ku sobie i ku wszemu narodowi swemu sługom a wiernym poddanym waszej królewskiej mości pana a dobrodzieja swego miłościwego (...).

Źródło: <https://milosc.info/listy/list-barbary-radziwillowny-do-krola-zygmunta-augusta/>

DWIE KRÓLOWE BLISKO ŻYŁY, LECZ SIĘ BARDZO NIE LUBIŁY. Bona Sforza i Barbara Radziwiłłówna. (scenariusz)

Fragmety historycznych notatek na temat królowej Bony

"Królowa Bona, gardząc sprawami kobiecymi, zajmowała się sprawami publicznymi i administrowaniem Rzeczpospolitą [...]. A że było wiadome, że nie ma niewieściego usposobienia, wiele pracy wkładała w działalność publiczną, uzurpując sobie władzę."

"...Bona jest bardzo uczona, (...), wzrostu średniego, ani za chuda, ani za tęga, bardzo łagodna, umie na pamięć cztery księgi Wergiliusza, liczne listy Cyncerona, epigramaty różne, dużo dzieł włoskich, a także poezję Petrarcki, pisze i wystawia się w sposób niezwykle uczony."

"Syn królewski wychowany przez niewiasty i Włochów, trwożliszych od kobiet samych, nie kocha się w obozach."

"Włoszka była z narodu, gdzie się rozum rodzi Najszlachetniejszy klejnot, lecz co nazbyt szkodzi". (żartobliwy tekst Mikołaja Reja o królowej)

Źródło: <https://historia.wprost.pl/494004/bona-sforza-smok-z-wawelu.html>